

Sygn. akt XVII AmC 2718/10

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 grudnia 2011 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów w składzie:

Przewodniczący: SSO Witold Rękosiewicz

Protokolant: asystent sędziego Anna Rowińska – Abczyńska

po rozpoznaniu w dniu 13 grudnia 2011 r. w Warszawie na rozprawie

sprawy z powództwa W. S.

przeciwko Bankowi (...) S.A. z/s w K.

o uznanie postanowienia wzorca umowy za niedozwolone

I. Uznaje za niedozwolone i zakazuje Bankowi (...) S.A. z/s w K. wykorzystywania w umowach z konsumentami postanowienia wzorca umowy o treści: „Oplaty za podjęte przez Bank czynności windykacyjne: a) Oplata za obsługę nieterminowej spłaty 45 zł.”

II. Zasądza od Banku (...) S.A. z/s w K. na rzecz W. S. kwotę 360 zł. /trzysta sześćdziesiąt/ tytułem kosztów zastępstwa procesowego.

III. (...) Bank (...) S.A. z/s w K. kwotę 600 zł. /sześćset/ tytułem stałej opłaty Sądowej od pozwu i nakazuje pobranie tej kwoty od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa – Kasa Sądu Okręgowego w Warszawie.

IV. Zarządza publikację prawomocnego wyroku w Monitorze Sądowym i Gospodarczym na koszt Banku (...) S.A. z/s w K..

/-/SSO Witold Rękosiewicz

Sygn. akt XVII AmC 2718/10

UZASADNIENIE

W dniu 13 września 2010 roku W. S. (powód) wniósł pozew przeciwko Bankowi (...) (pozwany) z siedzibą w K.. Powód domagał się uznania za niedozwolone postanowienia zawartego w stosowanym przez pozwanego wzorcu umownym o nazwie „Regulamin Karty Kredytowej (...)” o treści: „Oplaty za podjęte przez Bank czynności windykacyjne: Oplata za obsługę nieterminowej spłaty – 45 zł” pkt 4.1. a) Wyciągu z Taryfy opłat i prowizji Banku (...) SA dla Klientów indywidualnych Karta (...).

Uzasadniając powyższe żądanie powód stwierdził, iż pozwana w ramach prowadzonej działalności gospodarczej w zakresie biura podróży posługuje się wzorcem umownym zawierającym zakwestionowane postanowienie. Jako dowód na poparcie swojego stanowiska powód przedstawił wzorzec umowny pod nazwą „Regulamin Karty Kredytowej (...)” i Wyciąg z Taryfy opłat i prowizji Banku (...) SA dla Klientów indywidualnych Karta (...) zawierający kwestionowane postanowienie.

W ocenie powoda kwestionowane przez niego postanowienie umowne, które nie zostało uzgodnione indywidualnie, kształtuje prawa i obowiązki konsumentów w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając ich interesy – stanowi zatem niedozwolone postanowienie umowne w rozumieniu art. 385¹ § 1 Kodeksu cywilnego.

Powód wskazał, iż kwestionowane w pozwie postanowienie nakłada na konsumenta w przypadku nieterminowej spłaty jakiegokolwiek, choćby minimalnej kwoty i niezależnie od poniesionej przez pozwanego szkody obowiązek zapłaty kwoty w wysokości 45 zł.

Wskazał, iż powyższa opłata nakładana jest na konsumenta automatycznie następnego dnia po bezskutecznym upływie terminu płatności kredytu, niezależnie od rodzaju czy też ilości rzekomo podjętych przez pozwanego czynności windykacyjnych. Zdaniem powoda stosowany przez pozwanego zapis we wzorcu umowy jest sprzeczny z obowiązującymi przepisami kodeksu cywilnego –art. 385¹, art. 481kc oraz art. 483kc.

W odpowiedzi na powyższe pozwany wniósł o oddalenie powództwa w całości. Wskazał, iż pobierana przez pozwanego opłata za obsługę nieterminowej spłaty nie jest karą umowną. Pobieranie przedmiotowej opłaty służy bowiem jedynie pokryciu kosztów niektórych działań windykacyjnych, do których podjęcia zmuszony jest bank w przypadku braku terminowego regulowania spłaty zadłużenia przez posiadacza karty. Stwierdził, iż czynności te zmierzają do zapewnienia bezpieczeństwa portfela kredytowego oraz zagwarantowania stabilności depozytów konsumentów, z których finansowana jest akcja kredytowa. Mają one na celu umożliwienie pogłębienia zadłużenia oraz przywrócenie kredytu do sytuacji normalnej, czego rezultatem jest uchronienie konsumenta i banku od negatywnych konsekwencji egzekucji zadłużenia na drodze prawnej. Zaznaczył, iż wysokość pobieranej przez pozwanego opłaty za obsługę nieterminowej spłaty odzwierciedla rzeczywiście ponoszone przez pozwanego koszty. Opłaty te nie stanowią zatem dla pozwanego dodatkowego źródła dochodu ani umownego odszkodowania.

Wskazał również, iż przepisy prawa nie ograniczają dopuszczalności ustalenia w umowie z konsumentem uprawnienia do pobierania przez bank od konsumentów różnych opłat np. w tym opłaty tytułem pokrycia kosztów czynności windykacyjnych podejmowanych przez bank w związku z obsługą zaległych należności. W ocenie pozwanego bezpośrednia legitymacja do pobierania opłaty za obsługę nieterminowej spłaty rekompensującej pozwanemu koszty podjętych działań windykacyjnych wynika bezpośrednio z art. 110 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997r. Prawo Bankowe.

W ocenie pozwanego brak jest argumentów pozwalających na uznanie, że pobieranie przedmiotowej opłaty w celu pokrycia kosztów czynności windykacyjnych mogło naruszać dobre obyczaje.

Rozpoznając sprawę Sąd Okręgowy w Warszawie - Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów ustalił i zważył co następuje:

Pozwany w prowadzonej działalności gospodarczej wykorzystywał przytoczone w pozwie postanowienie umowne. Pozwany nie zarzucił niezgodności cytowanego postanowienia z treścią przedstawionego wzorca umownego.

W tych okolicznościach w celu rozpoznania sprawy konieczne więc było przeprowadzenie abstrakcyjnej oceny kwestionowanego postanowienia wzorca umownego dla ustalenia, czy ma ono charakter niedozwolonego postanowienia umownego w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c.

W postępowaniu o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone przedmiotem oceny Sądu jest, czy zawarte we wzorcach, kwestionowane postanowienia kształtują prawa i obowiązki konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami oraz czy skutkiem tego dochodzi do rażącego naruszenia interesów konsumentów. Nie dotyczy to jednak postanowień regulujących główne świadczenia stron, jak cena lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny. Decydujące znaczenie dla abuzywności tych postanowień ma fakt, czy zostały uzgodnione w sposób indywidualny czy też zostały sporządzone wcześniej a następnie przedstawione konsumentowi do podpisania bez możliwości negocjacji. Pozwana nawet nie twierdziła, że kwestionowane postanowienia były przedmiotem negocjacji z konsumentami.

Przesłankami abuzywności postanowień wzorca umownego jest również ich sprzeczność z dobrymi obyczajami oraz rażąco naruszenie interesów konsumenta. Istotą pojęcia dobrego obyczaju jest szeroko rozumiany szacunek dla drugiego człowieka. W stosunkach z konsumentami powinien wyrażać się on właściwym informowaniem o wynikających z umowy uprawnieniach, niewykorzystywaniem uprzywilejowanej pozycji profesjonalisty, przy zawieraniu umowy i jej realizacji, rzetelnym traktowaniu równorzędnego partnera umowy jakim jest konsument. Za sprzeczne z dobrymi obyczajami można więc uznać działania zmierzające do niedoinformowania, dezorientacji, wywołania błędnego przekonania u konsumenta, wykorzystania jego niewiedzy lub naiwności, ukształtowania stosunku zobowiązaniowego niezgodnie z zasadą równorzędności stron (tak M. Ś. – Wzorce umowne s. 360). Chodzi więc o działania potocznie określane jako nieuczciwe, nierzetelne, odbiegające in minus od przyjętych standardów postępowania.

Klauzula generalna wyrażona w art. 385¹ § 1 k c uzupełniona została listą niedozwolonych postanowień umownych zamieszczoną w art. 385³ k c Obejmuje ona najczęściej spotykane w praktyce klauzule uznane za sprzeczne z dobrymi obyczajami zarazem rażąco naruszające interesy konsumenta. Ich wspólną cechą jest nierównomierne rozłożenie praw, obowiązków czy ryzyka między stronami prowadzące do zachwiania równowagi kontraktowej. Są to takie klauzule, które jedną ze stron (konsumenta) z góry w oderwaniu od konkretnych okoliczności stawiają w gorszym położeniu. Wyliczenie to ma charakter niepełny, przykładowy i pomocniczy. Funkcja jego polega na tym, że zastosowanie we wzorcu umowy postanowień odpowiadających wskazanym w katalogu znacząco ułatwić ma wykazanie, że spełniają one przesłanki niedozwolonych postanowień umownych objętych klauzulą generalną art. 385¹ § 1 k c. W razie wątpliwości ciężar dowodu, że dane postanowienia nie spełniają przesłanek klauzuli generalnej spoczywa na przedsiębiorcy. – art. 385¹ § 4 k c. Aby uchylić domniemanie, że klauzula umowna zgodna z którąś z przykładowych klauzul wymienionych w art. 385³ k c. jest niedozwolonym postanowieniem umownym należy wykazać, że została ona uzgodniona indywidualnie lub, że nie kształtuje praw i obowiązków konsumentów w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami rażąco naruszając ich interesy mimo swego „niedozwolonego” brzmienia tzn nie spełnia przesłanek z art. 385¹ § 1 k c. Dopiero po wykazaniu tej drugiej okoliczności może dojść do uchylenia domniemania abuzywności.

Oceniając w świetle powyższego kwestionowane postanowienie wzorca stwierdzić należy, iż postanowienie tej treści stanowi klauzulę abuzywną, albowiem rozłożenie praw i obowiązków stron umowy jest nierównomierne. Pozwanemu służy prawo do każdorazowego pobierania kwoty, której wysokość sam jednostronnie z góry ustalił. Ponadto wysokość zatrzymanej kwoty nie jest w żaden sposób uzasadniona informacją o poniesionych przez pozwanego kosztach. Ta okoliczność prowadzi do wniosku, że wysokość powyższej kwoty wbrew twierdzeniom pozwanego nie znajduje odzwierciedlenia w poniesionych przez niego kosztach i nie jest uzależniona od ich wysokości.

Tymczasem zgodnie z pozostałymi postanowieniami stosowanych przez pozwanego warunków uczestnictwa jeżeli to konsument zmuszony będzie egzekwować należności od banku nie uzyskuje od pozwanego żadnych świadczeń w tym zakresie. Szczególnie rażące w niniejszej sprawie jest jednak ustalenie jednej opłaty, która może dotyczyć zarówno konsumentów, których upomnienie kosztowało nikły procent tej sumy jak i takich, których koszty windykacji znacznie przekroczyły tę kwotę.

Nie kwestionując samej zasady pobierania opłaty za czynności windykacyjne związane z nieterminową spłatą zadłużenia, należy zauważyć, że jak wynika z wyjaśnień pozwanego zawartych w odpowiedzi na pozew – opłata ta odzwierciedla rzeczywisty koszt działań windykacyjnych. W ocenie Sądu twierdzenie to nie jest uzasadnione a pozwany nie przedstawił żadnych dowodów na jego poparcie. Przedstawione przez pozwanego okoliczności wskazują, że opłata określona kwestionowaną klauzulą ma charakter standardowy, zryczałtowany i jest niepowiązana z rzeczywistymi kosztami Banku. Trafna jest w tym zakresie argumentacja pełnomocnika powoda przedstawiona w piśmie z dnia 6.10.2011r.

Z powyższego wynika, że zakwestionowane postanowienie w sposób nierzetelny i nieuczciwy kształtuje prawa i obowiązki konsumentów. Prowadzi do nierównomiernego ukształtowania obowiązków obu stron umowy w przypadku zaistnienia okoliczności uzasadniających odstąpienie od realizacji umowy przez jedną ze stron. Wskutek zastosowania asymetrycznego unormowania pozwany bank przerzuca na konsumenta ryzyko prowadzonej działalności gospodarczej minimalizując ze swej strony negatywne skutki niewykonania umowy.

Zamieszczenie przez pozwanego we wzorcu umownym zakwestionowanego postanowienia jest więc sprzeczne z dobrymi obyczajami i rażąco narusza interesy konsumentów wskutek nierzetelnego traktowania konsumenta przez jego kontrahenta.

Mając na uwadze powyższe okoliczności Sąd Okręgowy uznając, iż kwestionowane postanowienie wzorca umownego stosowanego przez pozwanego spełnia przesłanki klauzuli niedozwolonej (art. 385¹ § 1 k c) zakazał jego wykorzystywania w obrocie (art. 479⁴² § 1 kpc).

O obciążeniu pozwanego stałą opłatą sądową od pozwu orzeczono na podstawie art. 26 ust 1 pkt 6 w zw. z art. 113 ust. 1 oraz art. 96 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 28.07.2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz.U. nr 167, poz. 1398).

O kosztach zastępstwa procesowego orzeczono na podstawie art. 98 i 99 kpc stosownie do wyniku sporu.

O publikacji prawomocnego wyroku w Monitorze Sądowym i Gospodarczym na koszt pozwanego zarządzono na zasadzie art. 479⁴⁴ kpc.

SSO Witold Rękosiewicz